

Kandidat nr: 34
BACH - HO 03

DronningMaudsMinne

HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

«Personalets tanker om bruken av digitale verktøy i barnehagen»

- En bacheloroppgave i fordypning om «IKT i lek og læring»

Christina Berg

Dronning Mauds Minne Høgskole

April 2014

Innhold

1. Innledning	s. 4
1.1 Bakgrunn for oppgaven	s. 4
1.2 Presentasjon av problemstilling	s. 4
1.3 Oppgavens struktur	s. 5
2. Teori	s. 5
2.1 Utviklingen av digitale verktøy	s. 6
2.2 Rammeplanen (2011) om digitale verktøy	s. 6
2.3 Begrepsavklaringer	s. 7
2.3.1 Digitale verktøy	s. 7
2.3.2 Digital kompetanse og kompetanseutvikling	s. 7
2.3.3 Barns medvirkning	s. 8
2.3.4 Observasjon og dokumentasjon	s. 9
3. Metode	s. 10
3.1 Metodevalg	s. 10
3.2 Data fra forskning	s. 11
3.3 Kvalitativt intervju	s. 11
3.4 Informantene	s. 12
3.5 Databehandling	s. 13
4. Resultater og funn	s. 13
4.1 Funn fra forskningsrapport	s. 13
4.1.1 Kompetanse og holdninger	s. 14
4.1.2 Bruken av verktøyene	s. 14
4.1.3 Rammeplanen (2011)	s. 14
4.2 Resultat fra intervju i barnehage 1 og 2	s. 15

4.2.1 Personalets holdninger og kompetanse	s. 15
4.2.2 Bruken av verktøyene	s. 16
4.2.3 Rammeplanens betydning	s. 17
4.2.4 Barns medvirkning	s. 17
5. Drøfting	s. 18
5.1 Utviklingen av digitale verktøy	s. 18
5.2 Rammeplanen 2011 (+ 2016)	s. 19
5.3 Digital kompetanse og kompetanseutvikling	s. 20
5.4 Barns medvirkning	s. 21
5.5 Bruken av verktøyene	s. 22
6. Avslutning	s. 23
7. Kilder	s. 24
8. Vedlegg	s. 26
8.1 Intervjuguide	s. 26
8.2 Samtykkeerklæring	s. 27

Forord

Jeg ønsker å rette en stor takk til mine veiledere gjennom skriveprosessen; Ingvild Olaussen og Trude Kristiansen, for gode og faglige råd. Jeg vil også takke de to barnehagene som stilte seg tilgjengelig til intervjuprosessen, som bisto med sine personlige erfaringer og meninger, som igjen resulterte denne bacheloroppgaven.

1. Innledning

1.1 Bakgrunn for oppgaven

Når jeg skulle finne tema for bacheloroppgaven, hadde jeg lyst til å ha en problemstilling som kunne bidra, til at jeg fikk en bedre forståelse for hvordan IKT kan bli brukt i barnehagen. Med dette menes at jeg kan å bruke de forskjellige verktøyene som PC, iPad, kamera og lignende. Men også innblikk i hvordan de kan brukes i barnehagen sammen med barna.

Gjennom prosessen bestemte jeg meg for å gjøre litt «research» på nettet, og kom over en relativ fersk rapport fra Senter for IKT i utdanning, kalt «Barnehagemonitor 2013», som omhandler barnehagens digitale tilstand. På oppdrag fra Kunnskapsdepartementet har de innhentet seg informasjon om tilgang, bruk og holdninger knyttet til digitale verktøy i barnehagen. De har blant annet undersøkt hvordan personalet arbeider med digitale verktøy sammen med barn, og sett på blant annet bruken av digitale verktøy i forhold til Rammeplanen for barnehagen. Rapporten hviler på en studie hvor barnehageansatte, styrere og eiere fra hele landet har deltatt. Senteret er et forvaltningsorgan underlagt Kunnskapsdepartementet og skal gi kunnskapsbaserte innspill til politikktutviklingen. Et av senterets ansvarsområder er altså å formidle forskningsbasert kunnskap om bruk av IKT i barnehagene (Senter for IKT i utdanning, 2013).

1.2 Presentasjon av problemstillingen

Cathrine F. Darre kom i 2013 ut med boken «Kreativ bruk av digitale verktøy». I boken skriver hun om egne erfaringer og kommer med mange gode eksempler på hvordan de digitale verktøyene kan brukes i barnehagen. Hun skriver blant annet;

«Det handler ikke bare om å kunne bruke digitalt kamera og datamaskin, printer og andre verktøy som finnes til rådighet på arbeidsplassen. Den andre siden av arbeidet

verktøyene. Min problemstilling ble tilslutt;

«Hva mener personalet er viktig i arbeid med digitalt verktøy i barnehagen»?

Her vil jeg se på personalets egne tanker rundt temaet, i tråd med teori og annen forskning.

Jeg vil også gå innpå og se på hvordan de digitale verktøyene kan brukes i pedagogisk arbeid.

1.3 Oppgavens struktur

I denne oppgaven vil jeg forsøke å svare på hvordan personalet i barnehagen ser på arbeidet med de digitale verktøyene. Jeg vil finne ut hva som er viktige faktorer for å kunne integrere verktøyene i det pedagogiske arbeidet i barnehagen. Dette vil jeg prøve å besvare ved hjelp av metodene kvalitativt intervju, samt data fra forskning og relevant pensumlitteratur.

For å gjøre dette vil jeg innlede oppgaven med å se på utviklingen av de digitale verktøyenes plass i barnehagen, samt begrepsavklaringer, da det er viktig å klargjøre de begrepene jeg bruker gjennom oppgaven. Deretter følger et kapittel om metode, som forteller om hvordan jeg har gått frem for å oppnå kunnskapen jeg trengte til å kunne besvare denne oppgaven. Jeg følger dette videre opp med å trekke frem resultatene og funnene fra det innsamlede materialet, for så å gi et helhetlig sammendrag av funnene. Deretter vil jeg drøfte teorien jeg har beskrevet opp mot selve «funnene», i tillegg til å trekke fram egne erfaringer og refleksjon vedrørende dette. Avslutningsvis vil jeg komme med en oppsummering av det jeg har drøftet.

2. Teori

For å kunne si noe om hvordan de digitale verktøyene kan brukes i barnehagen, og hvorfor dette er et aktuelt tema i dag, vil jeg kort redegjøre for «verktøyenes» utvikling i barnehagesammenheng. Videre tar jeg for meg aktuelle og relevante begreper som spiller vesentlig faktorer for det pedagogiske arbeidet i barnehagen og velger også å trekke frem Rammeplanen for barnehagen, da den spiller en betydelig rolle for barnehagens innhold.

2.1 Utviklingen av digitale verktøy

Allerede i 1989 ble bruken av moderne teknologi tatt opp i barnehagesammenheng, dette kom fra idéheftet «Kvardagsteknologi og EBD i barnehagen» (Askland, 1989 her i Bølgen, 2008, s. 19). Her ble problemstillinger som barns tilknytning til «datamaskinen», og fraværet av hverdagsteknologi i barnehagen tatt opp. I prosessen med å revidere rammeplanen fra 1995, ble det anbefalt å «vurdere mulighetene som utviklingen innen IKT representerer innenfor barnehagefeltet» (Søbstad mfl., 2004).

I 2006 ble ansvaret for barnehagesektoren flyttet fra Barne- og familiedepartementet til Kunnskapsdepartementet. Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver kom i 2006 og ble revidert i 2011. Barn i barnehagen burde nå få oppleve at digitale verktøy kunne være en kilde til lek, kommunikasjon og innhenting av kunnskap. Digitale verktøy, medier, teknikk og teknologi hadde fått plass under flere fagområder. Kunnskapsdepartementet fikk dessuten utarbeidet en serie hefter til inspirasjon og refleksjon i arbeidet med ulike tema, deriblant et temahefte om IKT i barnehagen (Bølgen, 2006).

Stortingsmeldingen «Kvalitet i barnehagen» (2009) har et eget underkapittel om IKT i barnehagen. Det å beherske digitale verktøy blir omtalt som viktig. IKT er et ledd i kvalitets- og innovasjonsarbeidet i barnehagen og kan motvirke digitale skiller blant barn og bidra til sosial utjevning. Også stortingsmeldingen «Framtidens barnehage» (2013) omtaler behovet for digital kompetanse i barnehagen (Senter for IKT i utdanning, 2013).

2.2 Rammeplanen (2011) om digitale verktøy

Digital kompetanse er ikke innført som et begrep i barnehagens rammeplan, i motsetning til Kunnskapsløftets læreplanverk for grunnskolen, der *digital kompetanse* inngår som ett av de fem kompetansemålene som elevene skal nå i hvert fag (Kibsgaard, 2008, s. 147). Digitale verktøy, medier og teknologi, har derimot blitt en del av rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver. Dette innebærer at de pedagogiske aktivitetene i barnehagen skal inneholde bruk av digitale verktøy (Rammeplanen, 2011).

I kapittel 3 i rammeplanen, er det listet opp syv fagområder med egne mål og læringsområder. Fagområdene er vide og overlapper hverandre på den måten at det gir rom for tverrfaglig

tilnæringsmåter (ibid). I fagområdet *antall, rom og form* må personalet blant annet sørge for at barna har tilgang til og tar i bruk teknologi (Rammeplanen, 2011, s. 45). Under fagområdet *natur, miljø og teknikk* skal barnehagen bidra til at barn «erfarer hvordan teknikk kan brukes i leken og hverdagslivet». Personalet må «stimulere barna til å oppleve med alle sanser, iakttå og undre seg over fenomener i naturen og teknologien» og «bygge på og videreutvikle barnas erfaringer med tekniske leker og teknikk i hverdagen» (Rammeplanen, 2011, s. 49). I fagområdet *nærmiljø og samfunn* må personalet bruke «litteratur og medienes muligheter for å utvide og utdype barnas erfaringer og læring», og «bidra til at barna kan forholde seg nysgjerrige og kritiske til det som formidles gjennom mediebildet» (Rammeplanen, 2011, s. 48).

2.3. Begrepsavklaringer

Her vil jeg redegjøre teoretisk for noen sentrale begreper. Disse vil komme igjen i resultat- og drøftingsdelen av denne oppgaven.

2.3.1 Digitale verktøy

Digitale verktøy er et begrep som brukes på det utstyret og hjelpemidlene vi tar i bruk innenfor IKT; informasjons - og kommunikasjonsteknologi (Bølgan, 2006, s.7).

Tidligere kunne vi se tendenser til at man assosierte begrepet «digitale verktøy» kun med datamaskinen, men etterhvert som begrepet har blitt mer integrert i barnehagen, vet vi nå at det er snakk om alt av digitale hjelpemidler og utstyr (ibid). Noe som ofte blir brukt i løpet av barnehagehverdagen er utstyr som; CD-spiller, fotoapparat, printer, skanner, lamineringsmaskin i tillegg til datamaskin og internett. Flere barnehager som arbeider betydelig med IKT, har også en god del utstyr som; nettbrett, smartboard, GPS, Go – pro kamera med mere. Bergersen (2010) sier i boken «Digital kompetanse i barnehagen» at de ansatte må forholde seg til de digitale verktøy på en god og konstruktiv måte, fordi verktøyene er kommet for å bli, og blir stadig å se i barnehagen (Bergersen, 2010, s. 117-118). Darre (2013) poengterer også at målet aldri er teknologien i seg selv, men at den kreative bruken av den kan tilføre barnehagelivet verdifulle muligheter (Darre, 2013, s. 10).

2.3.2 Digital kompetanse og kompetanseutvikling

For å kunne sikre god kvalitet i barnehagen, er personalets kompetanse en viktig faktor (Gotvassli, 2004, s. 73). Valget ble da å gå innpå personalets kompetanse og holdninger til de

digitale verktøy i barnehagen, disse faktorene har stor betydning for graden av bruk av de digitale verktøy i barnehagen. Etersom oppgaven omhandler digitale verktøy, blir fokuset av kompetanseutviklingen rettet mot den digitale kompetansen. I Rammeplanen for barnehagen (2011) står det skrevet; «Som pedagogisk samfunnsinstitusjon må barnehagen være i endring og utvikling. Barnehagen skal være en lærende organisasjon, slik at den er rustet til å møte nye krav og utfordringer. Kvalitetsutvikling i barnehagen innebærer en stadig utvikling av personalets kompetanse» (Rammeplanen, 2011, s. 22).

Digital kompetanse har blitt definert som følgende; «Den kompetanse som bygger bro mellom ferdigheter som å lese, skrive og regne og den kompetansen som kreves for å ta i bruk nye digitale verktøy og medier på en kreativ og kritisk måte» (Kunnskapsdepartementet, 2006, her i Bølgan, 2008, s. 151). Digital kompetanse er både det å kunne bruke forskjellige digitale verktøy, og evnen til å kunne velge egnet verktøy til den aktuelle situasjonen. Det er derfor viktig at personalet er i stand til å tenke nytt og annerledes, slik at de kan veilede og hjelpe barna. Når personalet har innhentet seg digital kompetanse, og de digitale verktøy blir integrert i det pedagogiske arbeidet, kan verktøyene bli et supplement til barnehagens mer tradisjonelle aktiviteter, være en støtte for barnas utvikling og læring, og tilby nye og spennende uttrykksformer (ibid).

Personalet i barnehagen må med andre ord, kontinuerlig innhente seg ny kunnskap og kompetanse i tråd med de endringene som skjer i samfunnet. Bølgan (2008) poengterer at det å utvikle kompetanse må være et felles anliggende for alle som arbeider i barnehagen. Det er en mangesidig oppgave å skaffe seg digital kompetanse (Bølgan, 2008, s. 152). Hun skriver videre at den digitale kompetanseutviklingen ikke bare er en sak for den enkelte eller den enkeltes barnehage, men en del av samfunnets oppgaver (ibid).

2.3.3 Barns medvirkning

Barn i barnehagen har en lovfestet rett til å gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet (Barnehageloven § 3). Likevel opplever jeg at begrepet fremstår med upresist innhold, og det tolkes antakelig svært ulikt i sektoren. Det blir dermed betydningsfullt og reflektere rundt hvordan man forstår begrepet.

Berit Bae (2006) har skrevet et eget temahefte om barns medvirkning, og forsøker å gi en

forståelse av begrepet ved å gå i dybden på selve ordet. Ser vi på selve ordet medvirkning, kan vi si at forstavelsen *med* leder oppmerksomheten mot at det er sammen med noen andre eller i et fellesskap. Ser vi på *virkningsaspektet* i begrepet, kan det forstås som å gjøre noe sammen som fører til noe; at man er med å påvirke at noe skjer, kjenner at egen deltagelse bidrar til endring. En måte å oppfatte barns rett til medvirkning er å si at hvert barn har rett til å erfare at deres stemme blir tatt på alvor og har virkning i fellesskapet (Bae, 2006, s. 8).

Lisbeth Bjerke (u.d.) sier det så konkret som;

«Å gi barn medvirkning i barnehagen er ikke det samme som å la barna velge fritt og la dem gjøre som de vil. Det handler i stor grad om en pedagogisk praksis som skaper prosesser der vi sikrer at alles stemmer blir hørt og at alle opplever de har betydning for det som foregår. Tanken om barns medvirkning bygger på ideer om likeverdighet og respekt for hverandre» (Bjerke, u.d.)

2.3.4 Observasjon og dokumentasjon

I Rammeplanen står det skrevet at; «Barnehagen er en pedagogisk virksomhet som skal planlegges, dokumenteres og vurderes» (Rammeplanen, 2011, s. 53). Videre slår den fast at pedagogisk leder har ansvaret for å dokumentere arbeidet i barnegruppen hun/han har ansvaret for, og at denne dokumentasjonen kan være et middel for å få frem ulike oppfatninger og gi mulighet for å evaluere arbeidet som gjøres. Dokumentasjonen kan blant annet brukes for å gi informasjon om hva barn opplever, lærer og gjør i barnehagen (Rammeplanen, 2011, s. 55).

Dokumentasjon blir med andre ord en svært viktig del av det pedagogiske arbeidet i barnehagen, og her vil jeg kort redegjøre for hva begrepet betyr, i tillegg til å gå inn på begrepet observasjon, dette ofte er første steget bak valg av dokumentasjon.

Åberg og Taguchi (2006) skriver om forskjellen ved observasjon og dokumentasjon, og at det kan være nyttig å vite betydningene av ordene. De skriver ingen konkrete definisjoner, men forklarer begrepene som følgende;

Observasjon: «Å observere blir en bevisst innsamling av iakttagelser, av noe som en har sett eller hørt, men som en enda ikke har reflektert over. En observasjon stiller spørsmål som gjør en nysgjerrig på noe en vil vite mer om, som danner grunnlaget for hva man i neste omgang velger å dokumentere» (Åberg & Taguchi, 2006, s.20).

Dokumentasjon: En dokumentasjon er et bevisst valg av noe en har sett og hørt i observasjonene, som har gjort en ekstra interessert. En klar idé om hva en er ute etter og vil fordype seg i. Dokumentasjonen blir deretter grunnlaget for refleksjon i samspill med andre (ibid).

Kvistad og Søbstad skriver det enkelt som; «Dokumentasjon betyr å føre bevis for noe og for å gjøre noe synlig», og forklarer så videre at «Dokumentasjon er retrospektiv, da den sier noe om det som en har gjort før. Samtidig er den også prospektiv, den fokuserer på ny handling, nye tiltak eller konsekvenser (Kvistad & Søbstad, 2005, s. 199).

3. Metode

Larsen (2007) beskriver metode som et verktøy eller et redskap, hvor man får svar på spørsmål og innhenter seg ny kunnskap innenfor et felt. Kort forklart, vil metodene vi anvender i hovedsak dreie seg om hvordan vi anskaffer oss, organiserer og tolker informasjon på (Larsen, 2007, s. 17). Vi kan skille mellom kvalitativ og kvantitativ metode. En kvalitativ forskningsmetode brukes for å undersøke og beskrive menneskers opplevelse og erfaringer. En kan si at den kvalitative metoden er en kontrast eller motsetning til den kvantitative, da man her behandler ord fremfor tallstørrelser (Dalland, 2012, s. 112). Det innsamlede materialet man får, blir kalt kvalitative data. Kvalitative data kan være intervjudata, observasjonsdata, tekst og dokumenter, og lyd- og billedopptak. De mest brukte er kvalitative intervjuer og observasjoner.

3.1 Metodevalg

I arbeidet med å samle inn data til oppgaven har jeg hatt flere innfallsvinkler. Jeg tok utgangspunkt i en forskningsrapport som jeg fant interessant, men for å finne ut mer om det valgte tema og problemstillingen, valgte jeg i tillegg å ta i bruk intervju.

3.2. Data fra forskning

Det kan være hensiktsmessig å undersøke hva som er den nyeste kunnskapen innenfor det temaet man skal skrive om (Dalland, 2012 s. 140). I mitt tilfelle søkte jeg på nett og kom over en forskningsrapport. Dette ble, som tidligere nevnt, en bakgrunn for valget av problemstillingen. Den type forskning som er benyttet i rapporten, er av den kvantitative metoden, hvor det er blitt benyttet spørreundersøkelser. I denne undersøkelsen har det bidratt omlag 3000 barnehager rundt omkring i landet, både kommunale (ca.54%) og private (ca. 46%).

Forskningsrapporten er gjennomført av Senter for IKT i utdanningen, i samarbeid med ansatte, styreere og eiere som har svart på undersøkelsen. I tillegg har også Nina Bølgan bidratt med sin barnehagefaglig tyngde og bistått gjennom hele prosessen, samt hatt en sentral rolle i utarbeidelse og kvalitetssikring av spørsmål, analyse og tekst (Senter for IKT, 2013, s. 4).

3.3 Kvalitativt intervju

Hvis målet er å finne ut en annens persons syn på en sak eller opplevelse, er intervju en nødvendig metode, skriver Løkken og Søbstad, og definerer intervju som muntlige spørsmål fra en som intervjuer til en person som blir intervjuet (Løkken & Søbstad, 2002). Valget ble derfor å gjennomføre et kvalitativt intervju, målet var å få fylldig og omfattende informasjon om informantenes tanker og erfaringer. Dette er den vanligste formen for intervju, som kan beskrives som halvstrukturert. Denne typen forutsetter en intervjuguide som utgangspunkt for intervjuet, mens spørsmålsstilling, tematisering og rekkefølge kan varieres. Man kan med andre ord pendle frem og tilbake (Thagaard, 2013).

Jeg hadde laget meg en intervjuguide, som skulle lede meg gjennom intervjuet. Dalland (2012) skriver at en intervjuguide er en hjelp til å huske de temaene som skal tas opp, og ved en slik utarbeidelse er man dermed forberedt, både faglig og mentalt, til å møte intervjupersonen (Dalland, 2012, s. 167). De som ble intervjuet hadde på forhånd fått vite hva jeg skulle ha intervju om, altså tema, slik at de kunne være seg bevisst om de kunne bidra med relevant informasjon. Jeg valgte å ha relativt åpne intervju, hvor jeg ønsket å få en grundig besvarelse på fenomenet. Med «åpen» mener jeg at intervjuene ikke bar preg av spørsmål med faste svaralternativer (Jacobsen, 2005). Jeg hadde også rukket å sendt de intervjuguiden, slik at de kunne stille forberedt til en viss grad, men det viste seg derimot at ingen av de hadde rukket å sett noe særlig på dette før intervjuene tok sted. Jeg føler med dette at jeg fikk mere

«ærlige» svar. Når jeg opplevde at svarene eventuelt kunne bli «korte» eller at jeg trengte mere informasjon, stilte jeg videre oppfølgingsspørsmål. Dette skriver også Larsen (2007) at er en av fordelene med intervju som metode. Ved å stille oppfølgingsspørsmål, kan man få mere utdypende svar, og eventuelt be om oppklaringer og rydde unna misforståelser (Larsen, 2012, s. 26). En annen fordel med intervju, er den direkte kontakten man har. Observasjoner under intervju kan bidra til at det er enklere å tolke svarene (ibid).

3.4 Informantene

Jeg gjennomførte to intervjuer av strategisk utvalg. Dette vil si at jeg valgte å intervjuer personer som jeg tror har noe å fortelle om akkurat det fenomenet jeg ønsker å vite mer om (Dalland, 2012, s.117). Det første intervjuet ble gjennomført med to pedagogiske ledere tilstede, og det andre med en ped.leder. I utgangspunktet hadde jeg en plan om å intervjuer to ped.ledere i én barnehage om det valgte temaet. Dette fordi jeg så for meg at det å ha to intervju var et godt utgangspunkt, samt å velge å ha det i én barnehage ville være gunstig i forhold til tidsbruk. I løpet av mine tre studieår har jeg dessverre ikke opplevd å være utplassert i noen barnehager hvor de har fokusert på IKT, og jeg måtte dermed gjennomføre intervjuene i «ukjente» barnehager. Jeg tok kontakt med ulike barnehager både over telefon og e-post, og fikk respons fra «barnehage 1» gjennom sistnevnte. Ved å ha forespurt om intervju med to ped.ledere fra ulike avdelinger skriftlig, resulterte det i at jeg fikk tilsendt begge ped.lederne samtidig under ett felles intervju. Selv om dette ikke var planen, ble det likevel et godt resultat, jeg fikk gode og utfyllende svar fra informantene, ved at de utfylte hverandre. Det jeg ser i etterkant av intervjuet, som kan sees kritisk på når man intervjuer to personer samtidig, er at den ene av informantene blir satt i en mer utfyllende rolle, ved at han/hun supplerer den andre, ved å komme med tilleggsinformasjon. Dog fikk jeg mye informasjon, men etter endt intervju, og under samtale med veiledere, at det hensiktsmessige var et intervju nummer to i en annen barnehage.

Det ble brukt samme intervjuguide under begge intervjuene (se vedlegg 1). Dette føler jeg selv er vesentlig, fordi jeg har som tanke å sammenlikne funnene. Det ble samtidig stilt en god del oppfølgingsspørsmål, på bakgrunn av hva informantene svarte som da kan føre til ulik mengde og type informasjon.

Informantene fra barnehage 1

Her møtte jeg to kvinnelige ped.ledere fra samme barnehage, men ulike avdelinger. Ped.leder 1 arbeidet på avdeling med søskengrupper (både storbarn og små). Ped.leder 2 arbeidet på storbarnsavdeling (3-6 år). Begge har arbeidet som ped.ledere i ca. 14 år. Barnehagen jobber mye med IKT, og er en av barnehagene som har vært med i kommunens IKT-prosjekt.

Informant fra barnehage 2

Intervju med en mannlig ped.leder. Arbeider på storbarnsavdeling, og vært ped.leder i ca. 8 år. Utdannet ved Dronning Mauds Minne Høyskole. Avdelingen han arbeider på har friluft som satsningsområde, men også fokus på IKT. Han er spesielt glad i bruken av IKT selv og bruker mye film som verktøy i barnehagehverdagen. Også tatt del i kommunens IKT-prosjekt.

3.5 Databehandling

Dataene som ble samlet inn under intervjuene var lydfiler som ble innspilt på min egen private mobiltelefon (iPhone 5), i programmet «Taleopptak». Etter gjennomføringene transkriberte jeg materialet over på PCen på en hensiktsmessig måte, ved å trekke frem de funnene som var mest relevant og viktigst. Dette fordi mitt første intervju varte i 55 minutter, og jeg så dermed ikke et nødvendig behov for å ha med alt av samtalen, men heller trekke frem det jeg selv oppfattet som mest informasjonsrikt. Etter endt transkribering ble lydfilene slettet. Denne informasjonen ble formidlet til hver informant gjennom et samtykkeskjema som de signerte på før gjennomføringen av intervjuene (se vedlegg 1).

4. Resultater og funn

Under dette punktet trekker jeg frem hovedfunnene fra forskningsrapporten og begge intervjuene. Med andre ord, de punktene som blir sett på som vesentlige faktorer for å kunne arbeide med og integrere digitale verktøy i barnehagehverdagen. Disse vil jeg presentere ved hjelp av egne «underoverskrifter».

4.1 Funn fra forskningsrapport

Hovedfunnene fra forskningsrapporten, som ble utgitt i 2013, viser at den viktigste årsaken til at personalet bruker digitale verktøy i barnehagen, er ifølge respondentene, *barnas interesse og nysgjerrighet* for de digitale verktøyene. Personalets interesse er også en viktig begrunnelse for bruken, og ser ut til å være viktigere å ha på plass enn en ledelse som satser

på digitale verktøy. De ansatte i undersøkelsen bruker digitale verktøy ofte, både for å løse administrative og *pedagogiske* oppgaver. De aller fleste er positive til å bruke digitale verktøy i barnehagen og mener at det kan være nyttig i det *pedagogiske arbeidet*. (Senter for IKT i utdanningen, 2013, s. 9 - 10).

4.1.1 Kompetanse og holdninger

Manglende kompetanse blant personalet ser ut til å være den faktoren som begrenser bruken av digitale verktøy i det pedagogiske arbeidet i barnehagen mest, i tillegg til økonomiske aspekter. De fleste ønsker å lære mer om hvordan de kan bruke digitale verktøy i det pedagogiske arbeidet, og de vil først og fremst gjerne gå på kurs for å heve sin kompetanse. Mange er også positive til å fortsette med å lære av sine kollegaer (ibid, s. 10).

4.1.2 Bruken av verktøyene

I følge respondentene, tilbys de fleste barna en eller annen form for digital aktivitet i barnehagen i løpet av en måned, men nær 8 % sier imidlertid at barna ikke deltar i digitale aktiviteter i samme tidsrom. Barna ser hovedsakelig ut til å delta i aktiviteter med digitale verktøy som har et underholdende aspekt, og mindre i aktiviteter der de har mulighet til å være skapende. Det vanligste er at barna lytter til musikk og tar bilder. Det ser også ut til at det er blitt mer vanlig å bruke digitale verktøy for å *hente informasjon fra Internett* enn for å spille dataspill eller å se på film. Selv om det fortsatt er få som bruker digitale verktøy for å produsere noe, ser det ut til å være en økning fra tidligere undersøkelser. En av fire sier barna bruker digitale verktøy for å tegne i løpet av en måned, mens en av fem bruker verktøyene til andre kreative aktiviteter som å ta opp lyd og lage digitale fortellinger sammen med barna, riktignok sjeldnere enn månedlig. Halvparten av barna tar bilder i løpet av en måned, men færre er involvert i den videre bearbeidingen av bildene, og i å velge hvilke bilder som skal vises frem. *Barnas bilder blir i liten grad brukt i det pedagogiske arbeidet*. Bildene som blir tatt i barnehagen, brukes først og fremst til å *dokumentere pedagogisk arbeid* og å vise foreldre hva de gjør i barnehagen (ibid, s. 11).

4.1.3 Rammeplanen (2011)

All informasjon om digitale verktøy i rammeplanen, oppgis også som en viktig årsak til bruken digitale verktøy i barnehagen. Verktøyene brukes i alle fagområder, og mest i arbeid med fagområdet *kommunikasjon, språk og tekst*. Dette er også det fagområdet der de mener det er mest nyttig å bruke verktøyene. Fagområdene der de ansatte bruker digitale verktøy

minst, og dessuten mener verktøyene er dårligst egnet til å arbeide med, er fagområdene *kropp, bevegelse og helse, og etikk, religion og filosofi* (ibid, s. 11-12).

4.2 Resultat fra intervju i barnehage 1 og 2

Her kommer et sammendrag fra begge intervju, hvor likheter og eventuelle forskjeller kom frem.

Under det første intervjuet fikk jeg ganske mye utdypende informasjon, da det som tidligere nevnt var to ped.ledere tilstede. Jeg valgte likevel å gjennomføre et påfølgende intervju, slik at jeg hadde mer materiale og gå på, samt at informasjonen ble hentet fra en helt annen barnehage.

Informantene startet med å fortelle om hvilket utstyr de hadde til rådighet og hvordan de frem til nå har valgt å bruke det i det pedagogiske arbeidet med barna. Noe de la tydelig vekt på, var hvordan de gradvis anskaffet seg utstyr med tanke på betydningen av at de måtte kunne håndtere utstyret også.

«Det er en prosess hva man velger å kjøpe inn. Man kan ikke dra å kjøpe inn bare for å ha det liggende, det må brukes. Samtidig handler det litt om holdningene også. Vi har vært med i et IKT-prosjekt i flere år nå, som går på det å bli trygg og det å få med hele personalgruppa, og ikke bare ha tre ildsjeler som holder på med det» (Sitat ped.leder 1, bhg 1).

4.2.1 Personalets holdninger og kompetanse

Med tanke på den utviklingen som skjer i samfunnet, og spesielt teknologiens plass, er samtlige av de totalt tre informantene, positive til arbeidet med digitale verktøy i barnehagens arbeid. De er klar over hvor stor del dette er i barnas hverdag – hvor barna i dag vokser opp i en digital verden, og hvordan det dermed blir viktig at vi som voksne holder følge med dette. Informantene trekker derfor frem viktigheten med *kompetanseutvikling* og diverse *kursing*, slik at samtlige i personalgruppa føler seg fortrolig til bruken av digitale verktøy sammen med barna. Dette har de blant annet fått igjennom og deltatt i kommunens IKT-prosjekt; «Barn og IKT», som omhandlet det å øke personalets kompetanse til å bruke digitale verktøy, som et virkemiddel i det pedagogiske arbeidet med barna (Trondheim kommune, 2013). Ped.leder i

barnehage 2, forteller også om hvordan IKT-interessen først kom fra styreren, eller lederen for enheten. De ansatte som eventuelt ikke var så interessert, ble mer som «kastet ut i det» og måtte finne seg i det å innlære noe nytt – altså kompetanseutvikling. Han påpeker viktigheten av tilrettelegging for kompetanseutviklingen;

«En kan ikke komme å si at «du skal lese e-post»,- også har du ikke nå PC. Det kan jo være mye hinder i det, om man ikke legger til rette for det. Men gjør man det så er det jo enkelt. Det handler om å bevisstgjøre folk, og det å tilrettelegge. Det var vi tidlig ute med» (Sitat ped.leder, bhg. 2).

I tillegg til kursing, sier informantene at de også bruker hverandre som ressurser. De må benytte seg av de som har kunnskap og selv etterspørre den, samtidig som de må tørre å «prøve og feile» litt selv.

4.2.2 Bruken av verktøyene

Det første informantene nevner når de blir spurt om hvordan de bruker verktøyene i arbeidet, er gjennom *dokumentasjon*. Dette fordi det er noe som barnehagen er pålagt til å gjøre, og de ser også selv nytteverdien i. De mener også at det er det digitale utstyret som gjør at dokumentasjon kan være lettere å gjøre tilgjengelig, som eksempelvis kamera og smarttelefonene. I tillegg påpeker de hvor enkelt det er i forhold til lagring av dokumentasjonen, hvor man kan overføre bilder og dokumenter på PC, for så å ta det frem ved senere anledninger.

«Det å kunne lagre bilder og filer på en PC i stedet for å ha alt liggende i skuffer og lignende, gjør at man har bedre oversikt. Også kan man velge selv hva man vil skrive ut og bruke når det passer. Dokumentasjonsarbeidet skal jo ikke være stress, men bevisste valg» (Sitat ped.leder 2, bhg. 1).

Når det kommer til barnas deltakelse i dokumentasjonen, forteller ped.leder i barnehage 2 at dokumentasjon fra turer blir gjennomført nesten like ofte av barn som av de voksne (se også avsnitt 4.2.3)

Begge barnehagene snakker i tillegg om det å *formidle trygg og hensiktsmessig bruk* ovenfor barna. Det at vi som voksne skal gi de en begynnende forståelse for hvordan verktøyene

brukes. Å gjøre de oppmerksomme på både de «farer» og nytte som finnes på internett og lignende.

«Vi har jo en egen «barne-pc» som de egentlig får styre og herje med så mye de vil, men da må jo du som voksen også være tilstede, for på internett så finnes det jo mye. Vi må jo lære de å styre det. Hvordan man skal søke og hvordan man skal bruke det og hva man legger ut. Gi de en forståelse for slike ting» (Sitat ped.leder, bhg. 2).

Foruten om de nevnte punktene, forteller informantene at de ofte tar i bruk verktøyene når de ser behovet, eller når barna viser interesse for aktiviteten.

4.2.3 Rammeplanens betydning

Jeg var også på utkikk etter å finne ut om det var noen fagområder som det ble arbeidet mer med, hva angår bruken av digitale verktøy. Her trakk begge barnehagene frem ulike prosjekter som de hadde arbeidet med i forhold til de forskjellige fagområdene. Barnehage 2 hadde blant annet jobbet mye med «Geocacheing», som førte til «Grønt flagg»-sertifisering.

«Geocacheing» kan sies å inneholde fagene fysisk fostring og IKT, og er kort fortalt en form for utendørs «skattejakt» med utgangspunkt i oppførte koordinater som leses av på GPS.

Ingen av barnehagene mente derimot at det var et bestemt fagområde som det ble arbeidet mer med, men ped.leder i barnehage 2 integrerte verktøyene vesentlig mer i uterommet, da de var en friluftsavdeling. Han påpekte også at barna var like mye brukere av verktøyene som de voksne på avdelingen. «Ved å ha sikkert og brukervennlig utstyr får også barna vært delaktige. Eksempelvis ved å plassere Go-pro kameraer på barna, for å se barnas perspektiv fra turene. Kameraene er beskyttet med eget deksel rundt, samt at de er vanntette» (Sitat ped.leder, bhg. 2).

Det barnehagene var enige i og kunne fastslå, var at det kun var *kreativiteten og kompetansen* som kunne sette stopper for når man valgte å ta i bruk de ulike verktøyene.

4.2.4 Barns medvirkning

Et viktig punkt som kom opp under intervjuene, uavhengig av forhåndsbestemte spørsmål fra intervjuguiden, var viktigheten med *barns medvirkning* i arbeidet. «Ved dager hvor man ikke

har planlagt spesielle aktiviteter, består hverdagen ofte av spontanitet og det går mye på barnas interesser» (Sitat ped.leder 2, bhg. 1).

Informantene la vekt på hvordan de tok i bruk verktøyene i hverdagen, ut i fra barnas initiativ. Hvis barna hadde spørsmål, kunne de eksempelvis søke opp informasjon på internett, en situasjon som ofte forekom. Begge barnehagene dro frem eksempler på arbeid/situasjoner med medvirkning;

«Barnehage 1»

Barnehagen hadde hatt temadager om brann og brannvern, de hadde gjennomført en brannøvelse, med brannalarm og rutinene rundt dette. Barna viste engasjement og var nysgjerrige. Dette førte til at de søkte opp mer informasjon om temaet på nett, hvor de fikk se videoklipp på youtube og bilder angående det de nettopp hadde lært om.

«Barnehage 2»

Ped.leder lærer barna opp i geocacheing, hvor man skal søke opp «skatter» via GPS-koordinater, som andre geocachere har plassert ute i terrenget. Denne aktiviteten styres mest av barnas interesse og lyst til å utøve den. Barna lager egne geocacher, som de selv setter ut i terrenget.

5. Drøfting

I denne delen vil jeg drøfte teori og funn opp mot hverandre, samtidig som jeg vil komme med egne refleksjoner rundt tematikken.

5.1 Utviklingen av digitale verktøy

Som vist i teoridelen, har det vært snakk om IKT i barnehagesammenheng i over 20 år. Likevel viser undersøkelser, deriblant rapporten «Barnehagemonitor 2013; Barnehagens digitale tilstand», at det fortsatt finnes en andel ansatte i barnehagen som defineres «ikke-brukere». I Rammeplanen (2006/2011), ser vi at begrepene *digitale verktøy*, *teknologi* og *medier* er kommet inn. Hvorfor opplever vi likevel at flere barnehager med deres ansatte fortsatt befinner seg i startgropa når det kommer til å integrere verktøyene i barnehagen?

Noen peker på økonomi som et delsvar, og hvordan teknologiens utvikling krever at man stadig må oppdatere seg med anskaffelser og utskiftning av utstyr. Som informanten fra første intervju påpekte, er det en prosess å velge hvilket utstyr man skal gå til innkjøp av –og en

annen viktig forutsetning er at man må kunne å bruke det. Å kunne bruke det, krever derimot tid og engasjement. Barnehagens styrer eller leder har ansvar for å skape forutsetninger og legge forholdene til rette, slik at personalet får mulighet til å utvikle sin digitale kompetanse i hverdagen og mulighet til å vokse i yrkesrollen (Bølgan, 2008, s. 153). Dette er også en grunn til at de barnehagene jeg valgte å intervju, har kommet såpass langt i arbeidet med å integrere verktøyene i barnehagehverdagen. De har hatt en ledelse som har ført de til å ta del i kommunens eget IKT – prosjekt, og dermed «dyttet» de inn med å stille krav om kompetanseheving på området. De kan dermed si at de er barnehager med IKT som satsningsområde.

Ved å ha innført slike kommunale prosjekter, i tråd med den økende utviklingen av teknologi, ser vi likevel, blant annet ut fra forskningsrapporten, at fordi om noen fortsatt ikke har kommet helt i mål med integreringen, er det likevel en stadig økning. Det kan også se ut som at utviklingen fører til høyere krav fra politisk hold også. Her tenker jeg og på det faktum at IKT har blitt et eget ferdypningsfag igjennom førskolelærerutdanningen, og det kan se ut til å få vesentlig større fokus fremover (se neste punkt; 5.2).

5.2 Rammeplanen 2011 (+ 2016)

I følge respondentene bak forskningsrapporten, påpekes det at rammeplanen (2011) har stor betydning for arbeidet med digitale verktøy. At verktøyene har fått en plass der, er en vesentlig årsak for begrunnelsen av arbeidet bak det (Senter for IKT, 2013, s. 9). Dette bekreftes også av intervjuobjektene. Det blir med andre ord, satt krav til personalet. At begrepene «digitale verktøy, medier og teknologi» er innlemmet, fører til at pedagogiske aktiviteter skal inneholde bruken av verktøyene. Det er nedfelt egne mål og læringsområder som personalet må ta stilling til. Det er likevel rom for tverrfaglig tilnæringsmåter i arbeidet med fagområdene, men som en del av den utviklingen samfunnet og verden gjennomgår, blir det betydningsfullt å måtte lære seg å håndtere verktøyene, da de er blitt en naturlig del av hverdagen vår, - og da spesielt barnas oppvekst.

Som nevnt under «funnene», var informantene positive til bruken av digitale verktøy i barnehagen, og så på fremtidig utvikling med samme innstilling. Nå arbeides det for tiden med å revidere ny rammeplan, og per dags dato skal den ferdigstilles i løpet av 2016. I det siste utkastet (tredjeutkast), kan man se at digitale verktøy har fått en betydeligere større plass.

Under kapittelet «pedagogisk miljø» kan vi blant annet lese;

«Digitale verktøy må inngå som en naturlig del av det pedagogiske miljøet. Både i barns lek og læring har aktiviteter med digitale verktøy en selvskreven plass(...) Alle barn må erfare at personalet er interessert i og bruker digitale verktøy. Digital danning favner prosesser der barn er med og reflekterer over muligheter og konsekvenser ved å bruke digitale verktøy. Barnehagen må innarbeide gode sikkerhetsrutiner for å kunne takle digitale risikosituasjoner» (udir, 2014, s. 17).

Ikke bare har verktøyene fått en større plass, men det stilles også høyere krav til personalets kompetanse og arbeid med verktøyene. Under fagområdet «Språk, symbol og tekst» heter det at; «Personalet skal inspirere og støtte barns interesse for skriftspråket gjennom arbeid med litteratur og ulike analoge og digitale medier». Videre skal Barnehagen arbeide for at alle barn «får erfaring med bilder, tekster og digitale medier» (udir, 2014, s. 30).

Ut ifra det som blir påpekt her, kan vi se at teknologiens utvikling stiller høyere krav i forhold til barnehagens innhold – og personalets kompetanse. Vi kan med andre ord, antyde at både barnehagens innhold vil bære preg av mer teknologi og arbeid med det digitale, og at dette også vil få et større fokus under utdanningen av fremtidens barnehagelærere.

5.3 Digital kompetanse og kompetanseutvikling

Igjennom denne oppgaven ville jeg ikke bare finne ut og forhøre meg om hva personalet i barnehagen mener er faktorer for å kunne arbeide med verktøyene, men også litt om hvordan de faktisk tar de i bruk. Da pekes det på, både av informanter og teori, den kreative og lærerike delen av arbeidet.

I både dokumentasjonsarbeid og det kreative og lærerike arbeidet med barna, kreves det at personalet har en viss forståelse for og kunnskap rundt det de holder på med. Darre (2013) sier at barnas digitale dannelse starter med de voksnes kompetanse, og når de ansatte føler seg trygge på det faglige er det mer plass for en leken tilnærming til de digitale verktøyene (Darre, 2013, s. 21-22).

I teoridelen av oppgaven, skrev jeg under dette punktet, at jeg mente disse to faktorene har

stor betydning for graden av personalets bruk av verktøyene. Dette vil jeg tørre å påstå gjelder uavhengig av fokusområdet barnehagen velger å satse på. Det kontinuerlige behovet for kompetanseutvikling, er ikke til å komme foruten i barnehagens arbeid. Samfunnet er i stadig endring og det kreves dermed at personalet i barnehagen oppdaterer seg og holder følge med utviklingen. Men det kan kanskje være noe mer utfordrende på denne fronten, da spesielt teknologien ansees å være i en stadig utvikling. Det blir et behov og krav å må lære seg hvordan man bruker verktøyene, for så å forstå hvordan de kan brukes i arbeidet.

I teorien skriver Bølgan (2008) hvordan verktøyene kan bli et supplement til barnehagens mer tradisjonelle aktiviteter etter at de er blitt integrert i arbeidet og personalet har klart å innhentet seg kompetanse. Verktøyene kan «være en støtte for barnas utvikling og læring, og tilby nye og spennende uttrykksformer» (Bølgan, 2008, s. 151). Dette kan vi eksempelvis se ved at de barna som får ta i bruk digitale verktøy til kreativt bruk, som å lage egne spill, temabøker og digitale fortellinger, blir produsenter. Dette mener jeg bidrar til at barna blir *mediekompetente*. De bygger opp sin evne til å vurdere medieprodukt med *kritisk* distanse. Informant i barnehage 2 snakket om det å gi barn en forståelse for hva IKT er – både nytteverdien, de mulige «farene» og det å kunne stille seg kritisk til det man kommer over.

Ved å la barn få være med og produsere f.eks. en digital fortelling eller animasjonsfilm, lærer de mye om hvordan slike typer filmer lages. Gjennom å være delaktige i hele prosessen kan de avsløre «filmtriks» og oppnår en større forståelse for at alt som skjer på film og tegnefilm ikke nødvendigvis er på ekte.

Informantene trekker frem begreper som «holdninger» og «interesse», noe som også kan sies å være vesentlige faktorer her. For det er jo slik at man innhenter seg kunnskap og kompetanse en smule raskere når man har interesse for det man driver med. Det er ikke nødvendig at alle i personalgruppa trengte rå kunne alt, men at alle tar innover seg at faglig utvikling er viktig i barnehagehverdagen. «Barnehagen bør spille på kunnskapen og kompetansen hos hver enkelt, og jobbe som et team der alle anerkjennes for sine kvaliteter» (Darre, 2013, s. 22).

5.4 Barns medvirkning

Barns medvirkning spiller også en stor rolle i barnehagehverdagen, og er noe personalet må drøfte en del over. Synet på barn og barndom vil ha konsekvenser for hvordan personalet

forstår barns medvirkning. Barn i Norge har en lovfestet rett til å gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. De skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet. Barnets synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med dets alder og modenhet (Barnehageloven § 3, i Rammeplanen, 2011, s. 17).

Hvordan personalet velger å forstå begrepet, og hvordan dette skal praktiseres er noe som kan være utfordrende. Informantene fra intervjuene var klare rundt hva de la i begrepet, og mente det handlet om å få gi uttrykk om sine tanker og ønsker rundt sitt liv i barnehagehverdagen. Samtidig er det viktig å passe på det å lære barna at de ikke alltid kan få det som de vil, at man må lære seg forståelsen av likeverd og respekt for hverandres ulike meninger og ønsker.

Mange avgjørelser som blir tatt i løpet av en hverdag i barnehagen, tar utgangspunkt i barnas interesser. Barn kan ofte spørre om ting man ikke har kjennskap til, som må eventuelt undersøkes videre. I slike settinger mener informantene at de digitale verktøyene er gode kilder til kunnskap. Det er så mange muligheter med digitale verktøy, man må bare tørre å utforske - og lære seg å bruke de.

5.5 Bruken av verktøyene

Dokumentasjon sees på som en viktig del av det pedagogiske arbeidet i barnehagen, og er det første informantene nevner under intervjuene når de blir spurt om hvordan digitale verktøy brukes i pedagogisk arbeid. Det blir påpekt i Rammeplanen at barnehagen er en organisasjon som skal dokumenteres, og her blir det viktig å tenke over *hvem* man dokumenterer for og *hva* som blir dokumentert. Det blir med andre ord, betydningsfukt å tenke over hensikten bak dokumentasjonen (Darre, 2013, s. 90).

Gjennom intervjuene, samt data fra forskning, kommer det frem at ansatte i barnehagen mener at digitale verktøy gjør dokumentasjonen enklere. Dette fordi verktøyene ulike funksjoner som tilrettelegger for det man vil oppnå. Eksempelvis har digitalt kamera vært et av de mest brukte verktøyene i barnehagen, hvor man tar bilder og kan øyeblikkelig føre de over på PC når en ønsker det. Nå har også flere barnehager smart telefoner, som gjør at man kan sende bilder direkte til foreldre, eller eventuelt poste bilder og tekst direkte på hjemmesider eller blogg om man har laget seg slikt.

Ped.leder 2 snakket om dette med blogger, og at de driver å «lukter» på dette. Han mener at slikt arbeid med verktøyene gjør det mulig å nå ut til verden.

Samtidig vil jeg trekke frem dette med å ha sikkert og godt utstyr som tåler litt, da dette gjør det mulig for barna å selv bruke verktøyene, og dokumentasjonen kan da også bli sett fra barnas perspektiv.

6. Avslutning

Barn er født inn i en teknologisk verden, og teknologien er helt naturlig for dem. Vi som arbeider i barnehagen kan dermed ikke velge bort digitale verktøy, de er en del av samfunnet vi vokser opp i. Gjennom og innhenting av informasjon og intervju til denne oppgaven, er det innlysende at barns lyst til å lære og utforske, må trigges av kompetente og bevisste barnehageansatte, gjennom bruk av de digitale verktøy man har til rådighet.

Det er mange måter å bruke digitale verktøy på i barnehagens pedagogiske arbeid, og aktivitetene vil alltid være påvirket av *kontekst, verktøy og hvem* som bruker dem. Dette kommer tydelig frem i oppdaterte forskningsrapporter og ikke minst rammeplanen, så mye som den nåværende og den fremtidige.

Både informasjon hentet fra forskningsrapport, litteratur og intervju, peker på den betydelige faktoren av personalets kompetanse, for å kunne arbeide med digitale verktøy i barnehagen. I betraktning av utviklingen som nå pågår, er det høyst sannsynlig at digitale verktøy kun om få år vil inngå som en selvfølgelig del av virksomheten i barnehagene.

Jeg har fått en innsikt i hvordan man bør anskaffe seg verktøy etter behov og viktigheten bak det å ha kompetansen til å håndtere teknologien. Det er liten tvil om at «IKT» er kommet for å bli – våre dagligdagse rutiner blir mer og mer basert på digital teknologi, dette gjenspeiles også da i barnehagen, og vi må lære oss å holde følge med utviklingen, slik som vi er pålagt å gjøre gjennom lovverk.

Som et avslutningsmantra vil jeg også tilføye følgende budskap; Det er viktig å se mulighetene og ikke begrensningene!

7. Kilder

Litteratur:

- Bae, B. (2006) *Temahefte om barns medvirkning*. Oslo: Kunnskapsdepartementet
- Bergersen, A., Gjerde, H. & Helland, S. (red). (2010) *Digital kompetanse i barnehagen*.
Bergen: Fagbokforlaget.
- Bølgan, N. (2006) *Temahefte om IKT i barnehagen*. Oslo: Kunnskapsdepartementet.
- Bølgan, N. (2008) *Vil du være med, så heng på! Barnehagen som digital arena*.
Bergen: Fagbokforlaget.
- Dalland, O. (2012). *Metode og oppgaveskriving*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Darre, C.F. (2013) *Kreativ bruk av digitale verktøy. Digital praksis i barnehagen*.
Oslo: Kommuneforlaget AS.
- Gotvassli, K.Å. (2004) *Et kompetent barnehagepersonale. Om personal – og kompetanseutvikling i barnehagen*. Kristiansand: Høyskoleforlaget.
- Jacobsen, D.I. (2005) *Hvordan gjennomføre undersøkelser? innføring i samfunnsvitenskapelig metode*. Kristiansand: Høyskoleforlaget.
- Kvistad, K. & Søbstad, F. (2005) *Kvalitetsarbeid i barnehagen*. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag.
- Larsen, A.K. (2012) *En enklere metode. Veiledning i samfunnsvitenskapelig forskningsmetode*.
Bergen: Fagbokforlaget.
- Løkken, G. & Søbstad, F. (2002) *Intervju og observasjon i barnehagen*. Oslo:
Universitetsforlaget.
- Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver* (2011) Oslo: Kunnskapsdepartementet.

Sjøhelle, D.K. (2008) Digital kompetanse i barnehagen. I S. Kibsgaard (red.) *Grunnleggende Læring i et Stimulerende Miljø i barnehagen*. (s. 144 – 159). Oslo: Universitetsforlaget.

Søbstad, F., Bjerkestrand, M., Gulbrandsen, L., Halvorsen, M., Jansen, T.T. og Lilleaasen, K. (2004). *Innspill til departementets arbeid med revidering av Rammepplan for barnehagen*. Oslo: Barne- og familiedepartementet.

Thagaard, T. (2013) *Systematikk og innlevelse: en innføring i kvalitativ metode*. Bergen: Fagbokforlaget.

Åberg, A. & Taguchi, H.L. (2006) *Lyttende pedagogikk - etikk og demokrati i pedagogisk arbeid*. Oslo: Universitetsforlaget.

Internettkilder:

Bjerke, L. (u.d.) *Barns medvirkning*. Lastet ned fra:
http://www.eikenotta.no/til_foreldrene/artikler

Senter for IKT i utdanningen (2013) *Barnehagemonitor 2013: Barnehagens digitale tilstand*. Lastet ned fra:
http://iktsenteret.no/sites/iktsenteret.no/files/attachments/bhgm13_3_des_web2.pdf

Trondheim kommune (2013) *Barn og IKT*. Lastet ned fra:
<http://www.trondheim.kommune.no/content/1117722901/Barn-og-IKT>

8. Vedlegg

8.1 Intervjuguide

- Starte med å få en introduksjon av den/de som blir intervjuet. Hvem er du (stilling, årserfaring, hvilken avdeling/base og lignende)?

Spørsmål:

- Hvilken tilgang har barnehagen til digital verktøy?
 - Hvordan blir digitale verktøy brukt i det pedagogiske arbeidet i barnehagen? Og ca. Hvor ofte?
 - Hvilke faktorer mener du er viktig å ta hensyn til i arbeidet med verktøyene?
 - Hvilke fagområder fra rammeplanen, mener du berøres mest i det digitale arbeidet – og hvorfor?
- Eventuelt oppfølgingsspørsmål: Arbeides det bevisst med fagområdene? Hvordan er prosessen?
- Hvilke muligheter mener du at bruk av digitale verktøy i barnehagen kan gi?
 - Hvordan innhenter personalet seg kunnskap og kompetanse på feltet? (Kurs og lignende)
- Ekstra:
- Kan du gi noen eksempler på tidligere arbeidsmetoder/prosjekter med digitale verktøy som har blitt gjennomført i barnehagen?
 - Nye Rammeplanen (2016) som det arbeides med, krever mere digitalt arbeid og kompetanse blant ansatte, hvilke tanker har du rundt dette?

8.2 Informert samtykke

Mitt navn er Christina Berg. Jeg er bachelor student ved førskolelærerutdanninga ved DMMH. Dette er et intervju i forbindelse med bacheloroppgaven om «Digitale verktøy i barnehagen», som er en del av studiet.

Tema for intervjuet er hvordan barnehagepersonalet bruker digitale verktøy i det pedagogiske arbeidet, og hvilke faktorer som er betydningsfulle for arbeidet. Jeg ønsker å høre om *dine* erfaringer og refleksjoner omkring dette temaet. Jeg vil gjerne gjøre lydopptak av intervjuet for å få bedre grunnlag til analysearbeidet.

Informasjonen vil primært bli benyttet i min bacheloroppgave. Det er viktig at du kjenner til følgende:

- All informasjon fra intervjuet vil bli behandlet konfidensielt, dvs at din identitet vil være anonym.
- Din deltakelse er frivillig og du har din fulle rett til å velge å ikke svare på spørsmål du føler ubehagelige.
- Lydopptaket vil bli slettet når den er transkribert ferdig.

Jeg takker for din interesse!

Mine veiledere er: Ingvild Olsen Olaussen og Trude Kristiansen.

Med vennlig hilsen,

Christina Berg

Jeg er gjort kjent med prosedyrene for undersøkelsen og sier meg villig til å delta.

Dato og underskrift.